

Leszek Balcerowicz

Förra polske finansministern Leszek Balcerowicz besökte Uppsala

Den 8/10 var det så dags för ännu ett prestigefyllt besök i Uppsala. Denna gång hade svensk-polska föreningen i Uppsala den stora äran att i samarbete med polska ambassaden gästa den förra polske finansministern Leszek Balcerowicz. Professor Balcerowicz föreläste över temat Starting from Scratch. Central Eastern Europe after the fall of Communism i hörsal 1 på Ekonomikum, Uppsala universitet. Till arrangörernas stora belåtenhet kunde intresset för Balcerowiczs besök bekräftas av den som blickade över den välfyllda föreläsningssalen.

Professor Balcerowicz är det namn som brukar nämnas i sammanhang där Polens ekonomiska utveckling sedan kommunismens fall prisas. Det är också Balcerowiczs reformer som centralbankschef som kom att enligt många bedömare vara avgörande för att Polen till skillnad från många andra före detta kommuniststater har haft en relativt stark tillväxt de senaste 25 åren. Föreläsaren lade dock inte så mycket fokus vid dem egna reformerna som på den stora skillnaden mellan de olika politiska systemens påverkan på ekonomisk utveckling. Om anledningen till detta var den personliga ödmjukheten eller oron för att nya generationers omedvetenhet om de ekonomiska skillnaderna systemen emellan förblev osagt.

Det planekonomiska system som Polen hade kastat av sig 25 år sedan vilade enligt Balcerowicz på en rad principer som a) ett ägandemonopol av den privata sektorn b) en centraliserad ekonomi. För att upprätthålla ett sådant ekonomiskt system behöver dessa principer i sin tur understödjas av c) ett undvikande av demokrati som i sin tur vilar på d) en lång lista av "brott" gentemot det kommunistiska systemet. Professor Balcerowicz strävade efter att illustrera genom olika tillväxttabeller att det fanns en korrelation mellan graden av tillväxt och graden av lyckat kullkastning av de planekonomiska principerna.

Många före detta sovjetstater har misslyckats med att uppnå den ekonomiska tillväxt som Polen har haft för att man enligt Balcerowicz inte har lyckats med de nödvändiga reformerna. I Ryssland menade Balcerowicz att de reformer som igångsattes av Jeltsin skulle ha avstannat och att ekonomin i högre utsträckning vilar på försäljning av naturresurser.

I Polen hade reformerna lyckats i hög utsträckning även om det återstod mycket att göra. Frukterna av dessa har varit en stabil tillväxt som baseras på en mängd inkomstbringande företag, inte minst innovativa sådana. Polen hade dock till skillnad från Östtyskland en annan utmaning 25 år sedan. Medan rätt folk för en ekonomisk reform kunde överflyttas från Västtyskland till Östtyskland, var Balcerowicz själv tvungen att i brist på ett sådant företag hitta andra lösningar.

Det var inte brist på utbildat folk, men föredragaren poängterade att "man kan vara högt-, men dåligt utbildad". Orsaken till detta står att finna i de politiska ideologier som många högt utbildade ekonomer hade skolats inom. Balcerowicz anlätade 20 människor, däribland många mattelärare som trots en lägre formell skolning hade rätt idéer från hans önskade reformer. Polens framtida ekonomiska utmaning låg i att söka öka andelen privata investeringar och därmed att fortsätta på den väg man slog in på 25 år sedan.

Adam Sabir

Arrangörer:

Embassy
of the Republic of Poland
in Stockholm